

SO'NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI

RESPUBLIKA ILMIY-USLUBIY JURNALI

2024

7-JILD
4-SON
13-APREL

«BEST PUBLICATION»

Ilmiy-tadqiqotlar markazi ©

“SO‘NGI ILMIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI”
ILMIY-USLUBIY JURNALI

MATERIALLARI TO‘PLAMI

13-Aprel, 2024-YIL

7-JILD 4-SON

O‘ZBEKISTON

2024

XAVF OMILLARINI TAQQOSLASH <i>Majidov Sharifjon Xusenovich</i> <i>Zubaydullayeva Maqsuda Turapjanovna</i>	
TURG'UNPO'LAT OBIDOVICH DAMINOVNING HAYOT YO'LI <i>Hokimov Bosimjon Shuhrat o'g'li</i> <i>Raxmatullayeva Shaxnoza Baxadirovna</i>	126
INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA TURIZM MULOQOTINING QIYOSIY TAHLILI <i>Isamidinova Gulchehraxon Komiljonovna</i>	130
O'ZBEKISTONDA ETNOGRAFIK TURIZM RIVOJLANISH BOSQICHLARI VA BUGUNGI HOLATI <i>Radjabova Mehriqiyo Axmadovna</i>	134
THE IMPORTANCE OF PROPHYLAXIS PASTES IN PREVENTING DENTAL CARIES <i>Ubaydullaeva Nigora</i> <i>Maxsetbayev Aqilbek Kuanishbaevich</i>	140
KORONAVIRUSNING BUGUNGI KUNGA TA'SIRI <i>Gavharova Gulyuz Sundor Qizi</i>	143
ZAMONAVIY DAVRDA AFG'ONISTONDAGI DINIY VA SIYOSIY JARAYONLARNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI <i>Kurolova Umida Maxmud qizi</i> <i>S.M.Tursunova</i>	146
G'AZNAVIYLAR DAVLATIDA ICHKI SIYOSAT VA DAVLAT BOSHQARUVI <i>Sultonova Farida O'lmas qizi</i>	152
FUTBOLCHILARINING HARAkat FAOLIYATINI VA EMOTSIONAL HOLATINI BAXOLASHNING XUSUSIYARLARI <i>Satiev Shuxrat Komilovich</i>	159
THE ROLE OF THE STRATEGY OF THE FINANCIAL AND CREDIT SYSTEM "UZBEKISTAN- 2030" <i>Masharipova is the daughter of Sabina Azamat</i>	164
ЯНГИ ТУҒИЛГАН ЧАҚАЛОҚЛАРДА МАРКАЗИЙ АСАБ ТИЗИМИНИНГ ПЕРИНАТАЛ ЗАРАРЛАНИШ ПАТОГЕНЕЗИНИНГ ХУСУСИЯТЛАРИ <i>Набиева Шохиста Мустафаевна</i>	168
CHAQALOQLARDA MARKAZIY ASAB TIZIMI PERINATAL ZARARLANISHINING XAVF OMILLARI <i>Usmanova Munira Fayzullayevna</i>	174
ФОРМАЛЬНАЯ ВАРИАНТНОСТЬ МОРФЕМ <i>Осепян Анжела Рубеновна</i>	180
«ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА» В СТРАНАХ МАГРИБА	185

TURG'UNPO'LAT OBIDOVICH DAMINOVNING HAYOT YO'LI

Hokimov Bosimjon Shuhrat o'g'li

*Toshkent tibbiyot akademiyasi 2-bosqich talabasi Pediatriya stomatologiya xalq tabobati
va tibbiy pedagogika fakulteti*

Raxmatullayeva Shaxnoza Baxadirovna

*Ilmiy rahbar: Toshkent tibbiyot akademiyasi Yuqumli va bolalar yuqumli kasalliklar
kafedrası dotsenti, t.f.d.*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada asosan Turg'unpo'lat Obidovich Daminovning qisqacha hayot yo'li, tibbiyot sohasiga qo'shgan hissasi va shifokorlik kasbini sharafli kasb sifatida e'tirof etgan ilmiy asarlari haqida fikr yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *hayot yo'li, ilmiy faoliyat, kasb, tibbiyot, davolash, mehnat, malakali shifokor.*

Аннотация: *В данной статье основное внимание уделяется недолгой жизни Тургунпулат Абидович Даминов его вкладу в область медицины и научным трудам, признавшим профессию врача почетной.*

Ключевые слова: *образ жизни, научная деятельность, профессия, медицина, лечение, труд, квалифицированный врач.*

Annotation: *This article focuses mainly on Turgunpoulat Obidovich Daminov's brief life, his contribution to the field of medicine, and scientific works that recognized the medical profession as an honorable profession.*

Key words: *way of life, scientific activity, profession, medicine, treatment, labor, qualified doctor.*

KIRISH

Shifokorlik kasbi har doim eng hurmatli va sharafli kasblardan biri hisoblangan. Agar oddiy odam bironing hayotini saqlab qolsa, uni qahramon sifatida ulug'lashadi, mukofot berishadi, ular haqida gazetalarda yozishadi. Shifokor uchun odamlarni qutqarish kundalik mashaqqatli ishdur. Buyuk yunon faylasufi Suqrot dunyodagi barcha kasblar odamlardan, faqat uchtasi Xudodan, degan. Donishmand ta'rifi ko'ra qozi, o'qituvchi va tabib o'zlarining qobilyatlarini yuqoridan oladilar.

Mamlakatimiz malakali shifokorlarga boy. Ularning ko'pchiligining nomi tibbiyot tarixiga kirgan, o'z burchi, kasbi, Vatanga halol xizmat qilish namunasidir. Ulardan biri Turg'unpo'lat Obidovich Daminov hisoblanadi.

Turg'unpo'lat Obidovich Daminov — taniqli olim, shifokor. Olim va tashkilotchi sifatida tibbiyotning „Pediatriya“, „Yuqumli kasalliklar“ kabi muhim yo'nalishlarda ilmiy kashfiyotlar va asarlari bilan katta hissa qo'shgan va boyitgan hamda yirik mutaxassis sifatida katta ilmiy maktab yaratgan.

Turg'unpo'lat Obidovich Daminov 1941-yil 26-aprelda Toshkent shahrida xizmatchi oilasida tug'ilgan. Ta'lim olish jarayonida mustahkam nazariy bilim olgan, bemorlarni tekshirish ko'nikmalarini egallagan, birinchi marta talabalar to'garaklarida ilmiy ish asoslari bilan qatnashgan. Talabalik yillari mashaqqatli o'qish, tibbiy bilimlarni chuqur egallash va boshqalar bilan to'ldirilgan — odamlar bilan muloqot qilishni, ishonishni, do'stlashishni va insoniy odob-axloqni o'rgangan. Turg'unpo'lat Obidovichning kelajakda o'zi uchun foydali bo'lgan xarakterdagi maqsadliligi va qat'iyatliligi bilan ajralib turgan. Talabalik yillarida yana bir fazilat shakllana boshlagan - ijtimoiy faoliyatga intilish. Institutda o'qish davrida va uni tugatgandan so'ng ham tibbiyot faoliyati bilan birga Toshkent Davlat tibbiyot instituti komsomol qo'mitasi kotibi lavozimida ishlagan. 1964-yilda esa Toshkent Davlat Tibbiyot institutini imtiyozli diplom bilan tamomlagan va shundan buyon uning butun hayoti qariyb yarim asr davomida o'z o'quv dargohi bilan bog'langan. 1964-yildan bolalar yuqumli kasalliklari kafedrasida stajyor-ilmiy xodim sifatida faoliyat yuritib, hozirda kafedra professori hisoblanadi.

1969-yilda „Bolalarda tif va paratif kasalliklarining sil bilan birgalikda kechishining klinik kechishi masalasi“ mavzusida nomzodlik dissertatsiyasini muvaffaqiyatli himoya qilgan. Rossiya Tibbiyot fanlari akademiyasi akademigi V.F.Uchaykin va Latviya Fanlar akademiyasi akademigi A.F.Blyuger rahbarligida T.O.Daminovning „Bolalarda o'tkir va cho'zilgan virusli A va B gepatitlarining klinik-immunologik xususiyatlari“ mavzusidagi doktorlik dissertatsiyasi Latviya gepatologik markazi va II-Moskva tibbiyot instituti negizida, bolalar yuqumli kasalliklari kafedrasida amalga oshirilgan va 1986-yilda Rossiya Tibbiyot Akademiyasi Pediatriya ilmiy tadqiqot institutida muvaffaqiyatli himoya qilingan.

Turg'unpo'lat Obidovich Daminov ilmiy izlanishlari natijalari bo'yicha respublika va xalqaro simpoziumlar, kongresslar, pediatriya kongresslari, plenumlar, muammoli komissiyalar yig'ilishlari va fanlararo konferensiyalarda muntazam ravishda ma'ruza qilib boradi. Davriy nashrlarda chop etilgan 500 dan ortiq nashrlar, 6 ta darslik, 14 ta monografiya, 45 dan ortiq uslubiy ko'rsatmalar va qo'llanmalar muallifi hisoblanadi. Ilmiy uslubi, eng avvalo, o'rganilayotgan patologiyaning patogenetik xususiyatlari va mexanizmlarini batafsil o'rganishga intilishi, shuningdek, murakkab ilmiy muammolar va vazifalarni hal qilishning eng maqbul yo'llarini topishga intilishi bilan ajralib turadi. Pediatriya va infektologiya sohasidagi chuqur bilim, ilmiy tadqiqotning zamonaviy analitik usullarining keng arsenaliga ega bo'lish, murakkab nostandart klinik holatlar va vaziyatlarni doimiy ravishda o'rganishga intilish - bularning barchasi unga samarali ilmiy faoliyatni yuqori malakali kadrlar tayyorlash va tarbiyalash ishlari bilan muvaffaqiyatli uyg'unlashtirish imkonini beradi.

Turg'unpo'lat Obidovichning pedagogik faoliyati juda samarali o'tgan. Uning rahbarligida bolalar yuqumli kasalliklarini o'qitish bo'yicha o'quv dasturlari va uslubiy ishlanmalar yaratilgan, umumiy amaliyot shifokorlarini bakalavriat tayyorlash tizimi

uchun — „Yuqumli kasalliklar“, „Umumiy amaliyot shifokori faoliyatidagi yuqumli kasalliklar“, „OIV infeksiyasi“ o‘quv qo‘llanmalari (elektron versiyalari bilan) tayyorlangan, „Yuqumli kasalliklar“ fanini yangi pedagogik texnologiyalar, interfaol o‘qitish usullaridan foydalangan holda o‘qitish bo‘yicha qator uslubiy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Shuningdek, kafedrada o‘quv kurslaridan o‘tayotgan talabalarni kafedraning rasmiy sayti orqali onlayn testdan o‘tkazish keng joriy etilgan. Bu inson rahbarligida kafedrada talabalar va umumiy amaliyot shifokorlari uchun o‘quv dasturlarini takomillashtirish bo‘yicha doimiy ishlar olib borilmoqda, yangi dalillar, xalqaro standartlar va bayonnomalar joriy etilmoqda. Institut ma‘muriyati iqtidorli kadrlar bilan to‘ldirilgan. Faqat 1997—2000-yillarda kafedra mudirlari lavozimlarining 60 foizini yuqori malakali yosh mutaxassislar egallagan. Birinchi Toshkent davlat tibbiyot instituti negizida professor-o‘qituvchilar malakasini oshirish markazi ochilgan.

Turg‘unpo‘lat Obidovich Daminov bo‘lajak shifokorlarning ma‘naviy tarbiyasiga katta e‘tibor bergan. Toshkent tibbiyot akademiyasi instituti qoshida muzeyga asos solingan, „Ma‘naviyat va ma‘rifat“ markazi tashkil etilgan va O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisiga deputat etib saylangan va uzoq yillar davomida uning rahbarligida har tomonlama rivojlanib, tashkiliy jihatdan mustahkamlanib, bugungi kungacha respublikaning demokratik rivojlanishiga salmoqli hissa qo‘shayotgan „Adolat“ sotsial-demokratik partiyasining birinchi kotibi bo‘lgan. Ilmiy va tibbiyot jamoatchiligi tomonidan e‘tirof etilgan. „Do‘stlik“ ordeni, „O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan shifokor“ faxriy unvoni, „El-yurt xurmati“ ordenlari bilan taqdirlangan.

1995-yilda — muxbir a‘zosi etib saylangan, 2000-yilda — O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasining haqiqiy a‘zosi etib saylangan. 1999-yilda - Polsha tibbiyot akademiyasining haqiqiy a‘zosi etib saylangan. 2004-yilda Rossiya Federatsiyasi Tibbiyot va texnika fanlari akademiyasining haqiqiy a‘zosi etib saylangan. Ilmiy ixtirolari uchun Albert Shvaytserning xalqaro oltin medali bilan taqdirlangan.

Xulosa. Yaxshi niyat, yuksak mas‘uliyat, bilimdonlik va professionallik, tabiiy hayo va aql-zakovat bilan uyg‘unlik - T.O.Daminovni doimo ajratib turadigan xususiyatlar. Tibbiyot nafaqat Turg‘unpo‘lat Obidovichning hayoti va taqdiriga jiddiy va uzoq vaqt kirib kelgan. Balki bugungi kunda tibbiyot sohasidagi oilaviy an’anani uning farzandlari - qiz va o‘g‘illari davom ettirmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. „Ташкентский Педиатрический Медицинский Институт - Официальный сайт“. Tashpmi.uz. 2 - may 2022-yilda asl nusxadan arxivlangan. Qaraldi: 11-may 2022-yil.
2. „O nas“. nefro.uz. 15-may 2021-yilda asl nusxadan arxivlangan. Qaraldi: 11-may 2022-yil.

3. „Скончался почетный профессор ТМА, академик Тургунпулат Даминов“ (ruscha). Uznews.uz. Qaraldi: 11-may 2022-yil.
4. „Республиканский специализированный научно-практический медицинский центр педиатрии“. 20-aprel 2022-yilda asl nusxadan arxivlangan. Qaraldi: 11-may 2022-yil.
5. Социал-демократическая партия «Адолат» // Википедия. - 2022-01-11.
6. „Кафедра Инфекционных и детских инфекционных болезней Ташкентской медицинской академии — Tashkent Medical Academy“. infections.tma.uz. 13-aprel 2021-yilda asl nusxadan arxivlangan. Qaraldi: 11-may 2022-yil.